

Ongewervelden in de Most-Keiheuvel

**Jorg Lambrechts &
Ilf Jacobs (NPStudie)
& Maarten Jacobs
(NatureID)**

Agentschap voor
Natuur en Bos

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

‘Monitoring van 11 groepen ongewervelden ter evaluatie van het natuurherstel in de Most-Keiheuvel in 2014 en 2018’

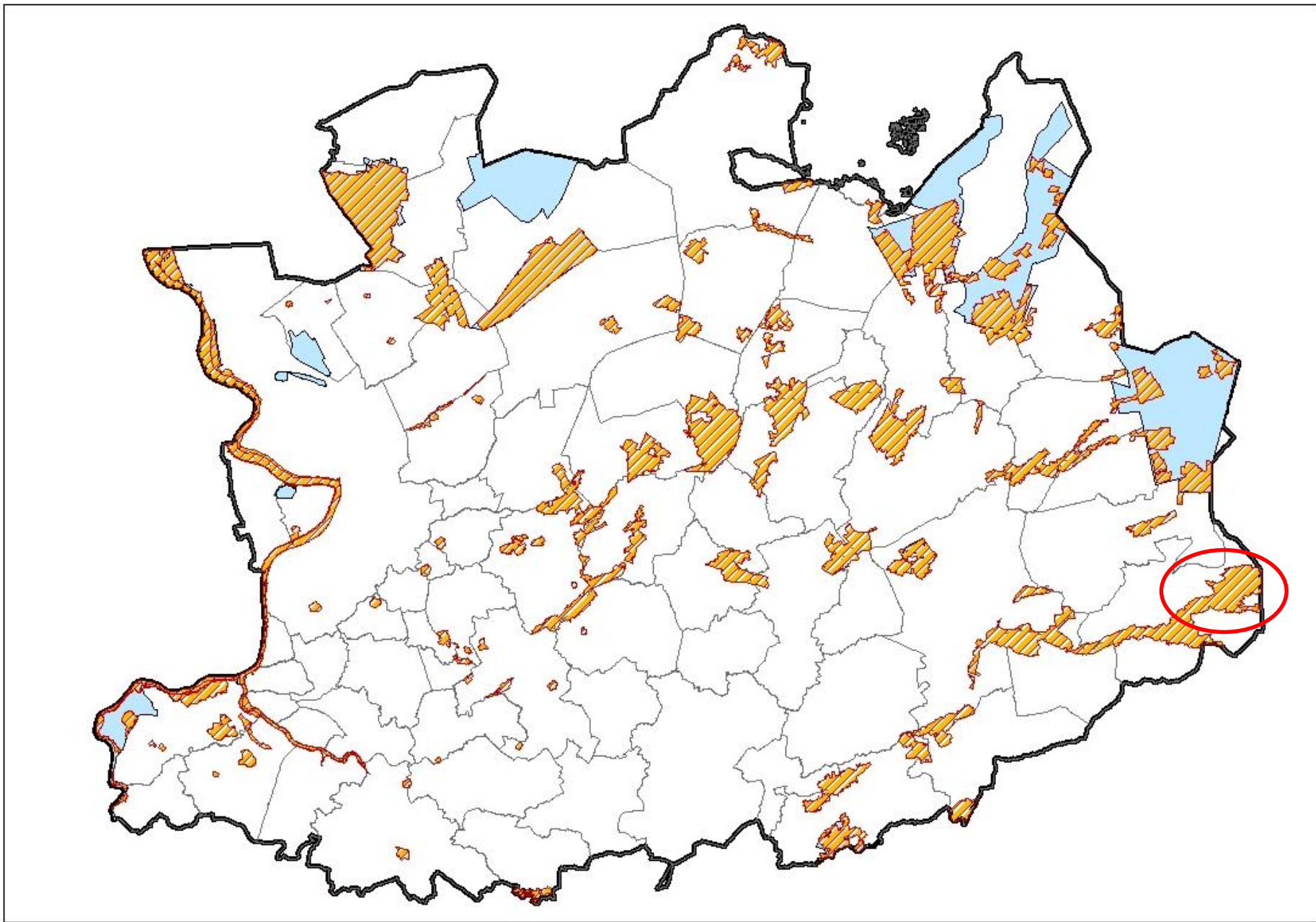
Geordend per voornaamste onderzoeksmethodiek:

- Loopkevers, spinnen en mieren
- Wilde bijen, graafwespen, goudwespen en spinnendoders
- Dagvlinders, lieveheersbeestjes, libellen en sprinkhanen

T0 vóór de (meeste) werken in 2014, opvolging na de (meeste) werken in 2018

Waarom deze groepen?

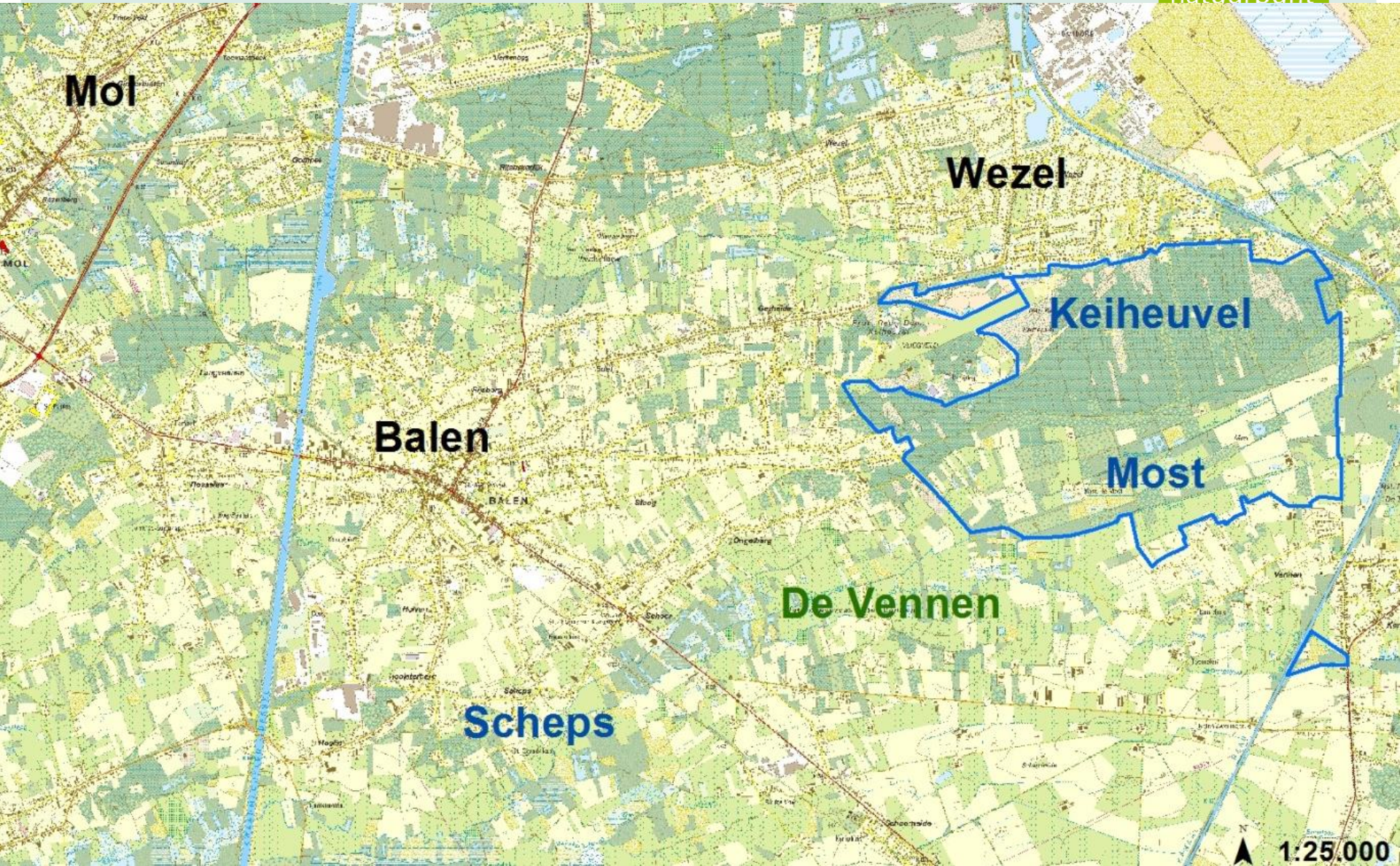
- **Zeer soortenrijke diergroepen**, met rijke gemeenschappen in heide en schrale graslanden;
- Belangrijke **indicatoren** voor habitatkwaliteit, met name voor **(vegetatie)structuur** (aanvullend op vegetatiestudie-habitatkwantiteit); **kwaliteits-toets** (bovenop de opp.habitats);
- Spinnen, loopkevers, mieren zijn dominante groepen bodembewonende ongewervelden in heide;

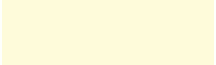

Situering

natuurpunt

▲ 1:7 000

1) Spinnen, loopkevers, mieren Methodiek: bodemvallen

natuurpunt

Methodiek: 7 methodes

+ 6 andere methodes:

+ veel sleepvangsten en klopvangsten + handvangsten + veldwaarnemingen + **2 boomvallen** + kleurvallen

MK1

KM1

KM2

KM4

MK2

KM11

MK3

KM3

KM5

MK4

MK7

KM7

MK8

MK5

MK6

KM6

MK9

KM8

MK10

KM9

KM10

MK11

Spinnen: algemene bevindingen

- Met bodemvallen (2018 vs. 2014):
 - 3208 (vs. 2672) spinnen;
 - 137 (vs. 142) soorten;
 - 52 (vs. 57) RL soorten;
 - 1396 (vs. 1301) RL ex.;
 - 43% (vs. 49%) van de met bodemvallen gevangen spinnen (ex.) = RLsoort
- Overige vangsten: 76 (vs. 18) extra spinnensoorten!
waarvan 16 extra RL;

Spinnen: algemene bevindingen

natuurpunt

TOTAAL met de # methodes (2018 vs. 2014):

- 215 spinnensoorten (vs. 161) door ons;
- 69 (vs. 62) Rode lijst soorten:
 - Met uitsterven bedreigd: 3 (vs.5) soorten;
 - Bedreigd (B): 28 (vs.21) soorten;
 - Kwetsbaar (K): 24 (vs.30) soorten;
 - + 14 (vs.6) soorten 'Zeldzaam' (Z); sensu stricto geen 'Rode-lijstsoorten',

TOTAAL 2018 + 2014:

- 253 spinnensoorten

Cheiracanthium mildei, Gele sporspin

natuurpunt

© Foto Pierre
Oger (Beeldbank
ARABEL)

Lasaeola tristis, Zwarte galgspin

natuurpunt

Nieuw in 2018

1 wifje

MUB in VI

© Foto Lex Peeters (Beeldbank ARABEL)

Talavera petrensis, Bergspringspin

natuurpunt

Nieuw in 2018
8 man in MK2
RL bedreigd
© Foto Ludwig
Jansen (Beeldbank
ARABEL)

Coriarachne depressa, Platte krabspin

natuurpunt

Enkel in boomval
in 2018

RL: zeldzaam

© Foto Paul &
Marianne
(Beeldbank
ARABEL)

Micaria subopaca, de Boomstam- mierspin

natuurpunt

MNB

1 ex in boomval

© Foto Arnaud

Henrard (Beeldbank

ARABEL)

Loopkevers

Met bodemvallen (2018 vs. 2014):

- 2689 (vs. 2158) loopkevers;
- 72 (vs. 59) soorten;
- **25 (vs. 21) Rode Lijst-soorten:**

Handvangsten: 8 extra soorten (3 RL)

Beide onderzoek(s)jar(en) samen: **33 Rode-Lijstsoorten.**

2 meest opmerkelijke zaken:

1. De (3 onderzochte) locaties met *recent* natuurherstel, met nog veel kaal zand: zeer soortenrijk én veel bijzondere (Rode Lijst) soorten voor loopkevers;
→ hele gemeenschap sterk bedreigde loopkevers sterk gebonden aan open, kaal zand.
2. De locatie op de gradiënt van Keiheuvel naar Most: meest soortenrijk (36 loopkeversoorten) én hoge aantallen van enkele Rode Lijst soorten (klimaat-link !)

Calathus ambiguus, Grote tandklaus

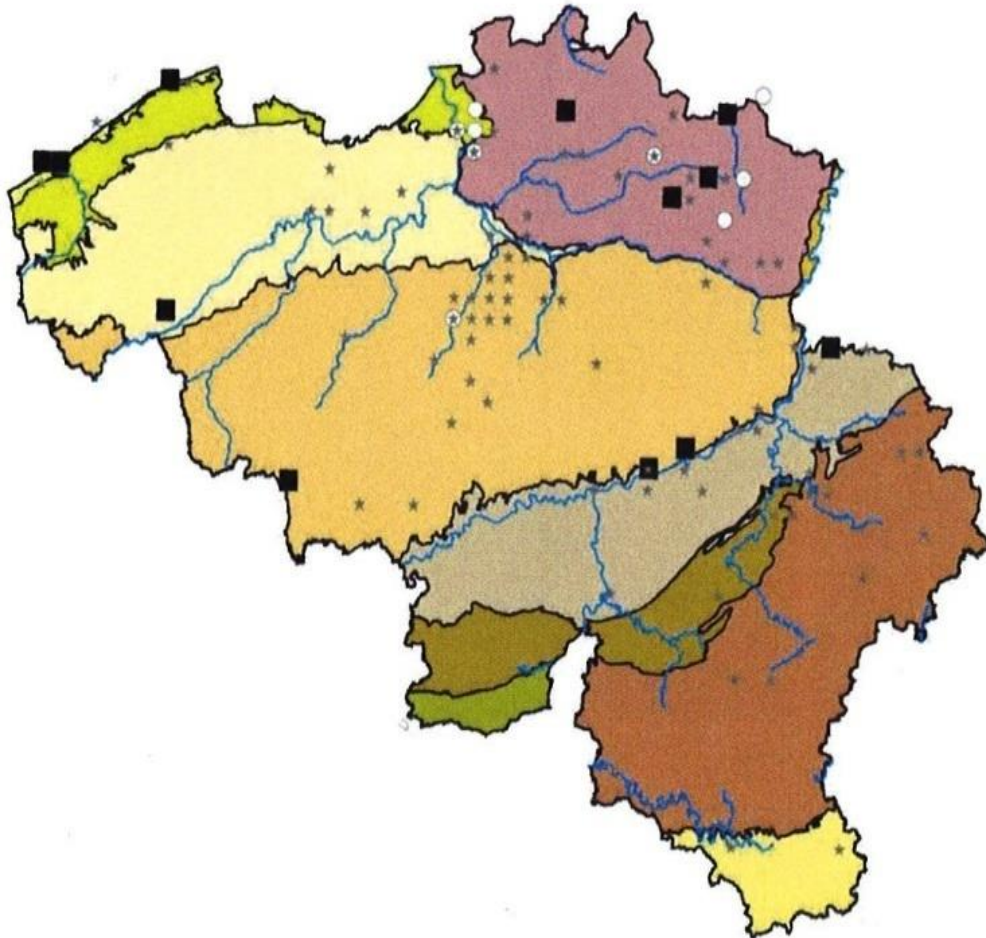
natuurpunt

Calathus ambiguus

natuurpunt

Calathus ambiguus (PAYKULL, 1790)

Aantal atlashokken

1830-1950: 79

1950-1980: 9

1980-2007: 12

Biotoop

Droge schrale graslanden

Rode Lijst Vlaanderen

Met uitsterven bedreigd

Harpalus flavescens, Gele kruiper

natuurpunt

Copyright © 2005 Stanislaw Kiejak

Amara quenseli, Stuifzandglimmer

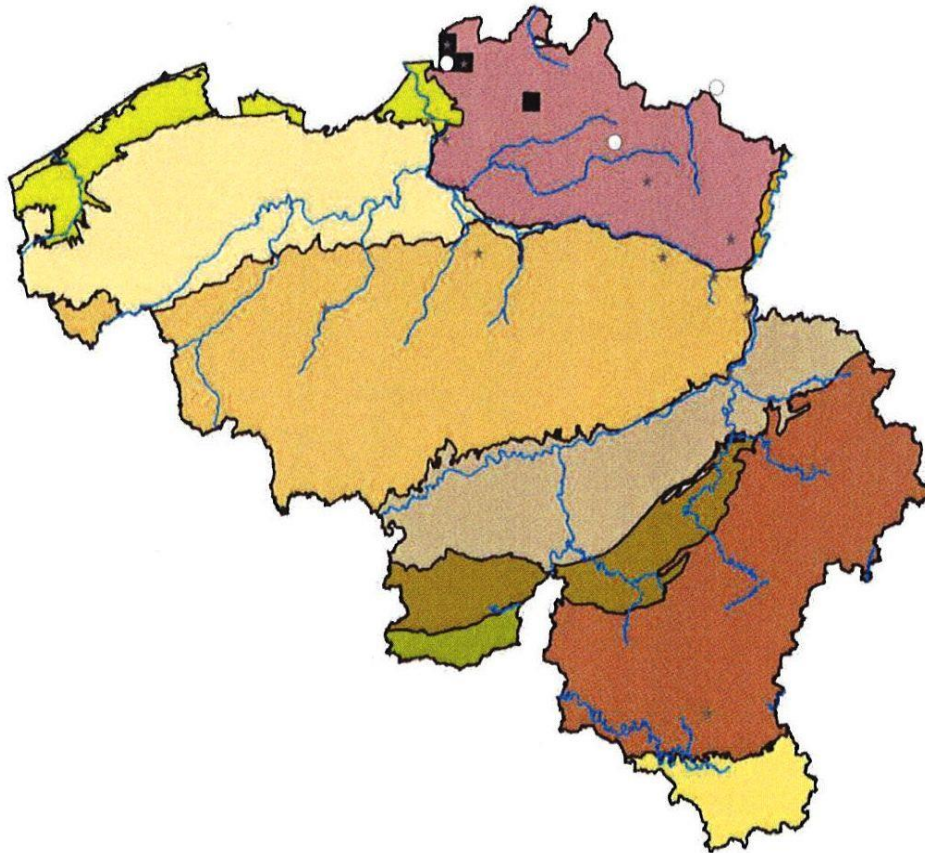
natuurpunt

Amara quenseli

natuurpunt

Amara quenseli (SCHOENHER, 1806)

Aantal atlashokken

1830-1950: 15

1950-1980: 3

1980-2007: 4

Biotoop

Droge schrale graslanden

Rode Lijst Vlaanderen

Bedreigd

Broscus cephalotes, Dikkopzandgraver

natuurpunt

- Nieuw in 2018; vier exemplaren plagplaats MK8

2) Wilde bijen, graafwespen, goudwespen en spinnendoders

natuurpunt

Methodiek

- Netvangsten/
zichtwaarnemingen
- Kleurvallen
- Boom-vallen

Opmerking: extreem droge en warme zomer. Vanaf tweede helft juni weinig tot geen bloemen in Keiheuvel.

119 soorten in 2018

- handvangsten/zichtwaarnemingen: 94 soorten (55 uniek)
- kleurvallen: 42 soorten (17 uniek)
- boomvallen: 19 soorten (7 uniek)
- bodemvallen: 10 soorten (2 uniek)

-Keiheuvel: 81 soorten

-Most: 78 soorten

→ 18 nieuwe soorten in 2018, **totaal** nu op **149 soorten!**

Recente kolonisatie Gele tubebij en Schubhaarkegelbij

natuurpunt

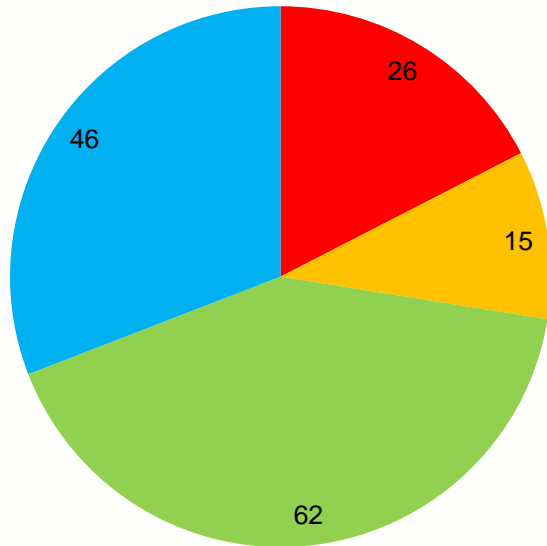

Bloembezoek wilde bijen

natuurpunt

voedselvoorkeur

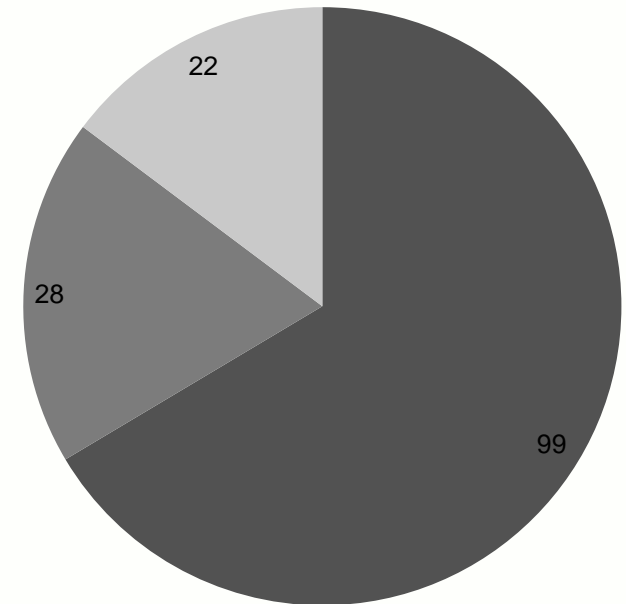
■ Oligolectisch ■ Beperkt polylectisch ■ Polylectisch ■ Parasitair

Nestgedrag wilde bijen

nestgedrag

■ Endogeïsch ■ Endo-en Hypergeïsch ■ Hypergeïsch

Parasitaire soorten wilde bijen

natuurpunt

In Nederland: 28% v d soorten (101/357) een parasitaire levenswijze.

Most-Keiheuvel: 31% v d soorten (46/149) parasitair.

Graafwespen

natuurpunt

Graafwespen

natuurpunt

Goudwespen

natuurpunt

Graafwesp + goudwesp

natuurpunt

Aandachtspunten en algemene vaststellingen

natuurpunt

- Dood hout
- Bloemenaanbod (vs extreme droogte)

Aandachtspunt dood hout

natuurpunt

Aandachtspunt bloemenaanbod

natuurpunt

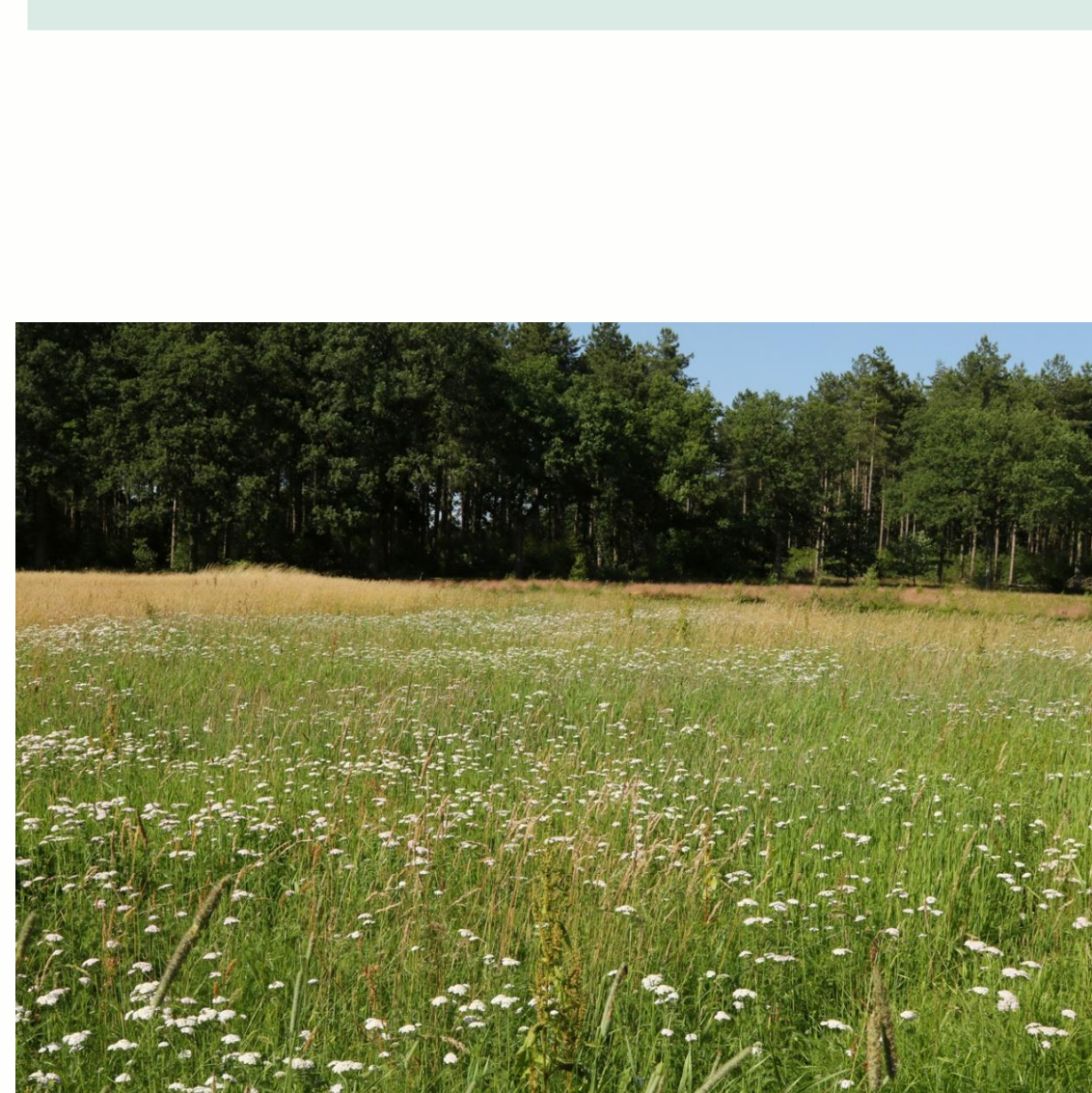
Aandachtspunt bloemenaanbod

natuurpunt

Aandachtspunt bloemenaanbod

3) Vli – Lvhb – Lib – sprinkh

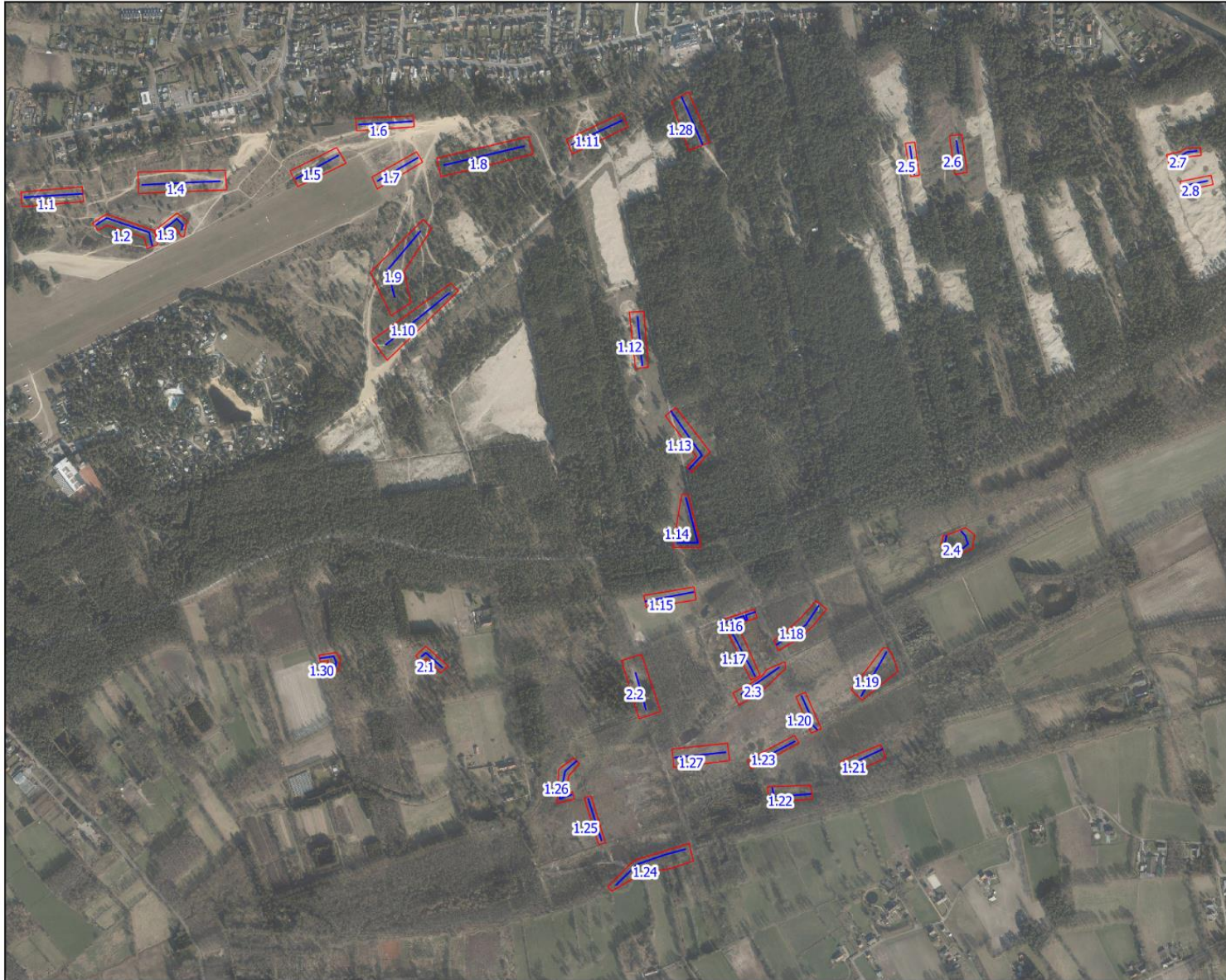
natuurpunt

- **Dagvlinders**
 - 37 soorten
 - 12 Rode Lijstsoorten
 - 9 Habitattypische soorten
- **Lieveheersbeestjes**
 - 30 soorten
 - 14 Rode Lijst-soorten
- **Libellen**
 - 52 soorten
 - 17 Rode Lijstsoorten
 - 14 Habitattypische soorten
- **Sprinkhanen & krekels**
 - 24 soorten
 - 8 Rode Lijstsoorten
 - 8 Habitattypische soorten

Monitoring MOST-KEIHEUVEL

Geselecteerde trajecten en afgebakende trajectzones

Legende

- Trajecten
- ▭ Trajectzones

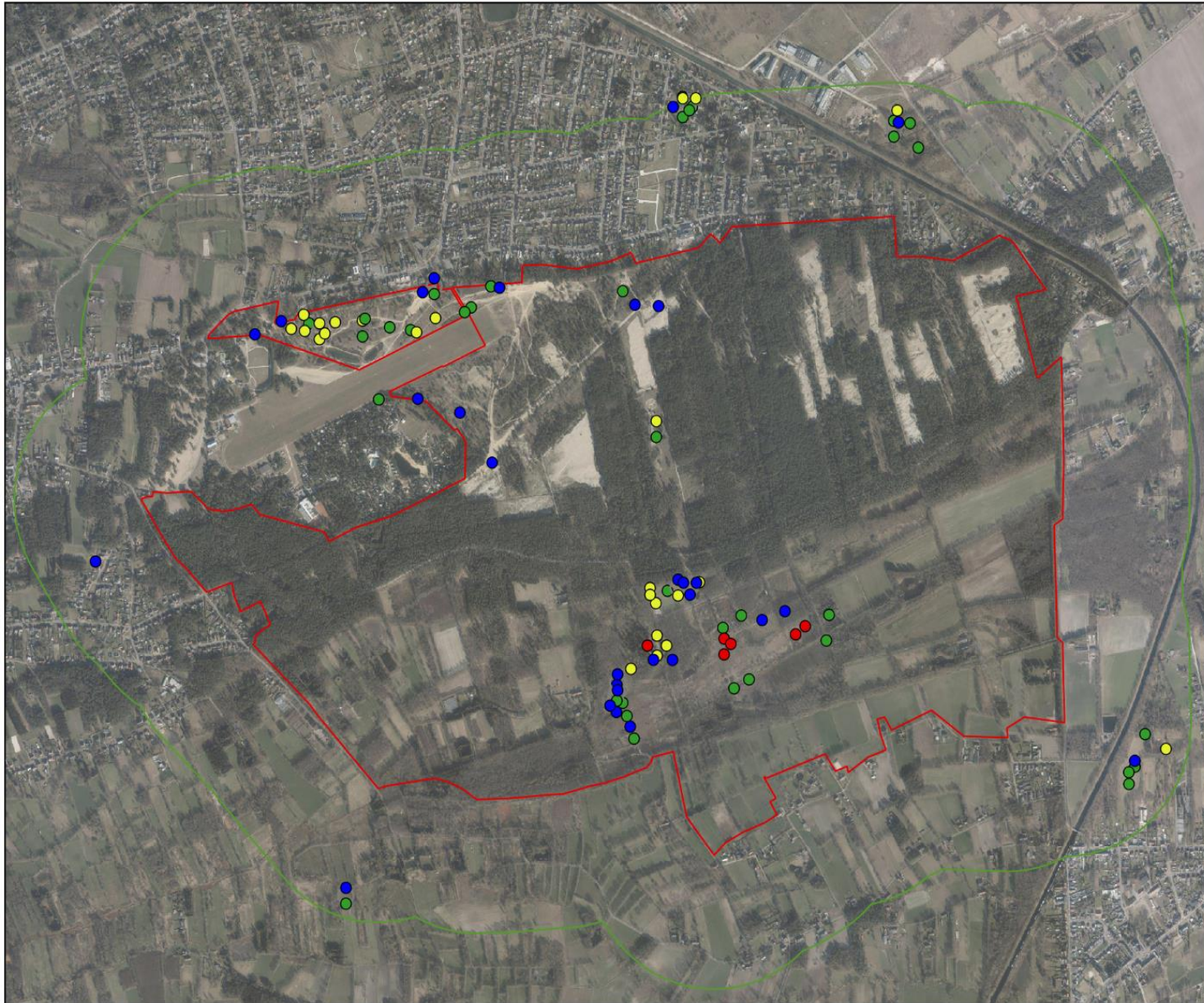
Achtergrondkaart: Orthofotomozaiek
Bron: Informatie Vlaanderen

0 200 400 600 m

1:13.000

Monitoring MOST-KEIHEUVEL

Rode Lijst & Habitattypische dagvlinders

Legende

- Zoekzone
- Projectgebied
- Most-Keiheuvel

Rode Lijst & Habitattypische Dagvlinders

- Bruin blauwtje
- Heideblauwtje
- Kleine parelmoervlinder
- Kleine vos

Achtergrondkaart: Orthofotomozaïek
Bron: Informatie Vlaanderen

0 300 600 900 m

1:21.000

Monitoring MOST-KEIHEUVEL

Waarnemingen Blauwvleugelsprinkhaan 2014

Legende

- Zoekzone
- Projectgebied
- Most-Keiheuvel
- Blauwvleugelsprinkhaan_2014

Achtergrondkaart: Orthofotomozaïek
Bron: Informatie Vlaanderen

0 200 400 600 m

1:14.000

Monitoring MOST-KEIHEUVEL

Waarnemingen Blauwvleugelsprinkhaan 2018

Legende

- Zoekzone
- Projectgebied
- Blauwvleugelsprinkhaan_2018

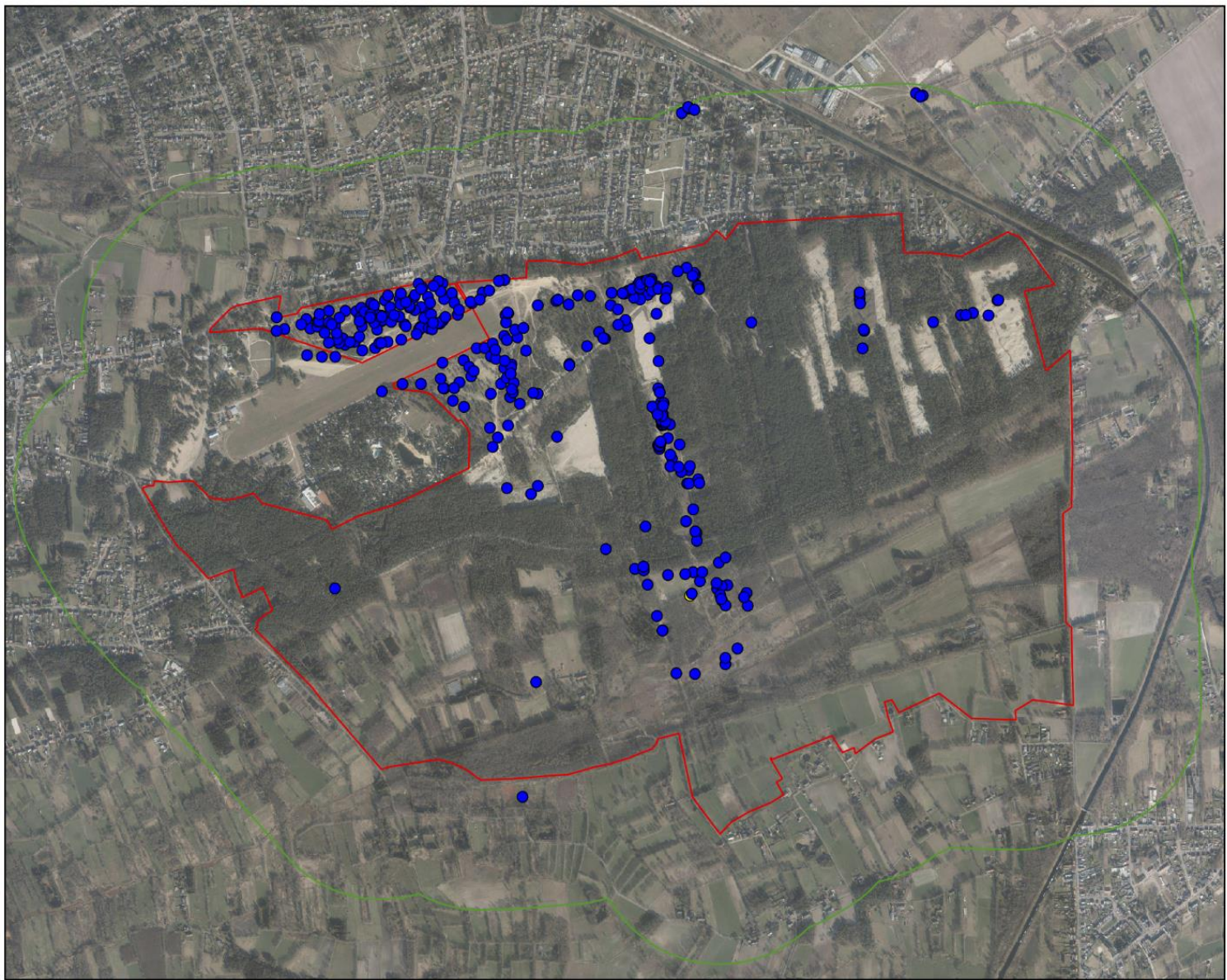
Achtergrondkaart: Orthofotomosaïek
Bron: Informatie Vlaanderen

0 200 400 600 m

1:14.000

Monitoring MOST-KEIHEUVEL

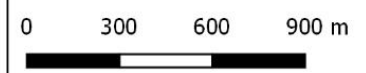
Rode Lijst & Habitattypische dagvlinders

Legende

- Zoekzone
- Projectgebied
- Most-Keiheuvel
- Rode Lijst & Habitattypische**
- Dagvlinders**
- Heivlinder

 N
Achtergrondkaart: Orthofotomozaiek
Bron: Informatie Vlaanderen

1:21.000

Monitoring MOST-KEIHEUVEL

Rode Lijst & Habitattypische Sprinkhanen en krekels

Legende

- Zoekzone
Most-Keiheuvel
- Projectgebied
Most-Keiheuvel
- Rode Lijst en Habitattypische Sprinkhanen en krekels**
 - Moerassprinkhaan

Achtergrondkaart: Orthofotomozalek
Bron: Informatie Vlaanderen

0 200 400 600 m

1:15.000

natuurpunt

Dank voor uw aandacht !

Vragen ?

Volledig rapport te verkrijgen via
lennert.damen@vlaanderen.be

Contact: jorg.lambrechts@natuurpunt.be

Dank aan Lennert en Manu Vermeulen voor opvolging!

Dank aan Maarten Jacobs voor prachtige foto's.